

C93 – FIN5

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2006-2007

6 februari 2007

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR ALGEMEEN BELEID, FINANCIEN EN BEGROTING

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Jan Peumans tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de verenigbaarheid van het geplande wegvignet met Europese regelgeving	1
Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de belasting op inverkeerstelling van luchtvaartuigen	4
Vraag om uitleg van de heer Eric Van Rompuy tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de evaluatie van de SERV over het begrotingsbeleid 2007 van de Vlaamse Gemeenschap	5
Vraag om uitleg van mevrouw Hilde Eeckhout tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over het SERV-inforapport over alternatieve financiering	
Vraag om uitleg van de heer Eric Van Rompuy tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de evaluatie van de SERV over het begrotingsbeleid 2007 van de Vlaamse Gemeenschap en het Inforapport van de SERV over de alternatieve financiering	10

Voorzitter: de heer Sven Gatz

Vraag om uitleg van de heer Jan Peumans tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de verenigbaarheid van het geplande wegvignet met Europese regelgeving

De voorzitter: De heer Peumans heeft het woord.

De heer Jan Peumans: Mijnheer de minister, geachte collega's, mijn vraag is geïnspireerd op een persartikel over de ontwikkeling van het wegvignet. Naar aanleiding van een vraag van de heer De Meyer over de stand van zaken van het wegvignet, was er een debat in de commissie voor Openbare Werken. Minister Van Brempt zei toen dat er een melding moest gebeuren bij de Europese Unie bij wijze van een stappenplan, samenwerkingsakkoorden, een bijzondere wet die gewijzigd moet worden enzovoort.

Als minister van Financiën, bent u ook bij het wegvignet betrokken. Ik heb een vraag over een heel specifiek aspect van het wegvignet. Enkele Nederlandse leden van het Europese Parlement zeggen dat het wegvignet op Europees niveau aangevochten kan worden. Intussen publiceerde hoogleraar fiscaal recht Frans Van Istendael een opiniestuk in De Tijd. Ik citeer: "Het feit dat de belasting van 60 euro per jaar en per voertuig op gelijke wijze wordt toegepast op buitenlandse en binnenlandse voertuigen, kan de belasting niet rechtvaardigen. Het probleem is niet zozeer het wegvignet, maar wel de overeenstemmende vermindering van de verkeersbelasting omdat het vignet de Belgische automobilist niets mag kosten." Dat staat ook met zoveel woorden in het regeerakkoord. Hij zegt verder: "Er is een oude en vaststaande rechtspraak van het Europees Hof volgens dewelke indirecte belastingen absoluut verboden zijn, ook wanneer ze op een gelijke wijze op binnen- en buitenlandse goederen worden geheven, maar volledig worden gerestitueerd aan de binnenlandse economische agenten. Tot spijt van wie het benijdt, een indirecte belasting die alleen door buitenlanders wordt gedragen, is in strijd met het non-discriminatiebeginsel van het Europees Verdrag. De artikels 28 en 90 van het Europees Verdrag en de rechtspraak van het Europees Hof van Justitie zijn duidelijk in deze." Deze kritiek uit de academische wereld is overigens niet nieuw, want tien jaar geleden is er blijkbaar al een poging ondernomen om een tolsysteem of een vignet in te voeren. Ook bij het tolsysteem voor vrachtwagens, dat nu ingevoerd is in Duitsland, wou men oorspronkelijk de compensa-

tieregeling toepassen. Maar men is daar heel snel van afgestapt, omdat de Europese Commissie zou optreden.

Volgens een Belgabericht, heeft federaal minister De Gucht vorige week gezegd dat "wanneer Belgen het wegvignet van de verkeersbelasting zouden mogen aftrekken, het een discriminatie is omdat Fransen en Nederlanders dat niet kunnen. Maar wanneer iedereen betaalt en de verkeersbelasting verlaagd wordt, is er geen probleem." U bent als minister rechtstreeks betrokken bij het studiesyndicaat. Blijkbaar heeft men daar niet echt rekening gehouden met mogelijke Europese kritiek. Ook professor Van Istendael was verwonderd dat men aan dat aspect niet gedacht had.

Ik heb ook gekeken in de quickscan die gemaakt is in opdracht van de Vlaamse Regering en waarbij men een aantal buitenlandse projecten bestudeerd heeft. Ook in de verslagen van de werkgroep onder leiding van secretaris-generaal Hedwig Van der Borghet van het departement Financiën en Begroting, is er nooit op gewezen. Er zijn een aantal arresten van het Europees Hof die dit verhaal bevestigen. Natuurlijk is het nu van belang wat hierin het standpunt van de Vlaamse Regering is.

Welke inbreng hebben uw kabinet en de administratie gehad in dit dossier? Is het probleem daar nooit gesignaleerd? Welke juridische adviezen heeft u in deze materie ingewonnen? Klopt de stelling dat de invoering van het wegvignet geen probleem is maar dat de overeenstemmende vermindering van de verkeersbelasting niet in overeenstemming is met artikel 28 en 90 van het Europees Verdrag en daardoor, conform de rechtspraak van het Europees Hof van Justitie, onwettig is.

De voorzitter: Mevrouw De Lobel heeft het woord.

Mevrouw Hilde De Lobel: Geachte collega's, ik denk dat de hervorming van de verkeersbelasting, waarvan sprake is, het perfect mogelijk zou maken om een deel van de problemen die de heer Peumans heeft aangehaald, te omzeilen. Het is mogelijk om het wegvignet in de nieuwe verkeerswet te incorporeren en een nieuwe verkeersbelasting te maken. U hebt verklaard, mijnheer de minister, om zo snel mogelijk het wegvignet te willen invoeren. Maar het is duidelijk dat de totale hervorming van de verkeersbelasting iets meer tijd zal vragen.

Is het niet verstandiger om te wachten op de hervorming van de verkeersbelasting en het wegvignet daarin op te nemen? Indien u toch sneller wil gaan met

het wegvignet, wat gaat u dan doen met de opmerkingen van Europa?

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, het is niet de bedoeling om hier het debat uit de commissie voor Openbare Werken en Mobiliteit van 16 januari 2007 over te doen. Vandaar dat de heer Peumans de vraag vooral gefocust heeft op het beleidsdomein Financiën.

Het idee van het wegvignet is duidelijk en staat in het Vlaams Regeerakkoord. "We streven naar de invoering van een wegvignet ter vervanging van de verkeersbelasting, zodat voortaan iedereen, ook buitenlanders, betaalt voor het gebruik van onze wegeninfrastructuur." Het gaat hier over twee lijnen en een half, een korte en eenvoudige passage, maar de praktische uitvoering ervan zal iets minder evident zijn dan deze passage laat uitschijnen. Ik denk dat ik als Vlaams minister van Financiën, ertoe verplicht ben om vanzelfsprekend actief mee te werken aan de uitvoering van het Vlaams Regeerakkoord. Zeker in dit dossier ben ik als minister van Financiën betrokken partij en probeer ik dit van in den beginne praktisch mee uit te werken.

In april 2005 heeft de Vlaamse Regering kennis genomen van de quickscan. Dit is een uitvoerige, beschrijvende studie van bestaande systemen van wegvignetten en kilometerheffingen in verschillende lidstaten. Vervolgens heeft de Vlaamse Regering in samenspraak met de SERV een debat georganiseerd met de stakeholders. Ik was daar ook aanwezig. Verschillende belangenverenigingen hebben tijdens dit debat hun visie over de invoering van het wegvignet en/of het instellen van een systeem van rekeningrijden, kunnen ventileren. We kwamen met meer vragen dan antwoorden uit dit debat.

Tegelijkertijd werden ook de werkzaamheden van een ambtelijke werkgroep opgestart, waarbij vertegenwoordigers uit de respectieve beleidsdomeinen werd gevraagd om het dossier vanuit hun perspectief te bekijken en vooral te onderzoeken. De resultaten van de werkzaamheden van de ambtelijke werkgroep waren van dien aard dat de Vlaamse Regering beslist heeft het project verder te zetten en de aangekaarte deelproblemen verder uit te diepen.

De voornaamste conclusie tot dan toe was dat het niet zinvol is om een exclusief Vlaams vignet in te voeren. Dat zou ook voor het buitenland onbegrijpelijk zijn. Daarom heeft de Vlaamse Regering beslist het project verder te zetten, maar dan vanzelfsprekend in samenwerking en overleg met de andere gewesten.

Die samenwerking heeft concreet vorm gekregen door de oprichting van een intergewestelijk studiesyndicaat,

waar de expertise vanuit de verschillende departementen en verschillende gewesten wordt samengebracht en waar op de eerste plaats ook zal worden geprobeerd om de uiteenlopende visies op een constructieve wijze met elkaar te confronteren en uiteindelijk te verzoenen. Ook Brussel laat zich daarin gelden.

U zult mij nooit horen beweren dat dat een evidente en eenvoudige klus is. Het is inderdaad een zeer complex dossier. Maar toch mag ik namens de participanten stellen dat het studiesyndicaat al heel wat nuttig werk heeft geleverd en dat men over enkele cruciale elementen tot een overeenstemming gekomen is, zowel binnen Vlaanderen als tussen de verschillende gewesten.

Ter informatie geef ik nog enkele zaken mee. Eén: iedereen is ervan overtuigd dat we niet moeten komen aanzetten met papieren stickers op de voorruit. We kiezen voor de invoering van een elektronisch of e-vignet. Op dat vlak zal aan enkele stringente voorwaarden van de privacycommissie moeten worden voldaan. Twee: de voorgestelde tariefstructuren. Drie: het voorgestelde toepassingsgebied, de wijze van controle en handhaving, het probleem van de privacy, de vooropgezette timing, de verdeling van de meeropbrengsten tussen de gewesten en dergelijke meer.

We gaan dus stap voor stap vooruit. De sfeer is constructief en de wil om hier uit te raken is aanwezig, al wil de ene al wat sneller lopen dan de andere.

Mijnheer Peumans, het probleem dat u nu specifiek aankaart, is inderdaad een van de cruciale elementen in dit dossier. Het regeerakkoord legt zeer expliciet de link tussen het wegvignet en de verkeersbelasting. We mogen dat vooral niet negeren. Minister Van Brempt stelde in de commissie voor Mobiliteit van 16 januari: "Zonder compensatie zou er van het wegvignet of van het voorliggende dossier geen sprake meer zijn."

Alleen moeten we er natuurlijk zorg voor dragen dat dit in overeenstemming is met de Europese regelgeving. Dienaangaande kan ik u ook zeggen dat de kwestie eveneens uitvoerig werd besproken in het kader van de ambtelijke werkgroep en binnen het studiesyndicaat, omdat men er zich van bewust is dat er klippen opduiken.

Om uitvoering te geven aan het regeerakkoord werden enkele scenario's uitgewerkt. Die scenario's werden vervolgens voorgelegd aan een gespecialiseerd advocatenbureau. Ondertussen werd een delegatie vanuit het studiesyndicaat samengesteld die in overleg met de permanente vertegenwoordiging van de Vlaamse Regering en van België met de Europese Commissie contact zal opnemen om de haalbaarheid van de scenario's af te toetsen. Een definitief uitsluitsel daarover is er op dit ogenblik echter nog niet.

De vraag is nu of je bij de minste twijfel of iets al dan niet concordeert met de Europese regels, meteen de aftocht moet blazen. We hebben in het Vlaams Parlement al enkele keren laten blijken dat we desnoods willen proberen de klippen te omzeilen. Dat is alvast de overtuiging van de Vlaamse Regering. We weten hoe complex de Europese regelgeving is en hoe verrassend de uitspraken van het Europees Hof soms zijn.

We mogen dus niet bij de minste tegenwind vanuit Europese hoek meteen capituleren. We trachten een en ander te concretiseren via een goed en ordentelijk juridisch onderbouwd besluitvormingsproces.

Ik verwijs in dat opzicht ook naar de ingebrekestelling van België door de Europese Commissie wegens de meeneembaarheid van de registratierechten. Het Vlaams Parlement is ervan overtuigd dat we dit moeten kunnen doen. We hebben dat gebaseerd op de twee fundamentele spelregels. Ook daar zullen we het wijze oordeel van het Europees Hof moeten afwachten.

We zitten nu met een parallel dossier, dat we uitstekend moeten onderbouwen en verdedigen. Ik ben er mij wel van bewust dat aan dit soort zaken risico's verbonden zijn. We zullen dan ook proberen om een en ander voorafgaandelijk af te toetsen.

Het is geen zwart-witverhaal rond de stelling 'Een vermindering van de verkeersbelasting mag of mag niet'. Het is veel genuanceerder dan dat. Als je de Europese wetgeving en de arresten van het Hof bekijkt, is er altijd een grijze zone waarbinnen een aantal scenario's verdedigbaar zijn en stand kunnen houden, vanzelfsprekend mits een degelijk en goed uitgewerkte onderbouw en motivering. Als dat tijd vraagt, zullen wij daar ook de nodige tijd voor nemen. Het spreekwoord 'Bezint eer ge begint' is hier ongetwijfeld van toepassing.

Het is ook binnen een dergelijk perspectief dat je de uitspraken van federaal minister De Gucht moet kaderen. Hij is zelf een gedegen jurist met nogal wat ervaring inzake Europese rechtsleer en hij geeft aan waar er mogelijke pistes zijn om tussen de klippen te manoeuvreren.

Uw vraag of het klopt dat de vermindering van de verkeersbelasting niet in overeenstemming is met artikel 28 en artikel 90 van het Europees Verdrag, kan ik vandaag dus niet zomaar met een ongenueanceerd ja of neen beantwoorden. In het krantenartikel waar u naar verwijst, formuleert professor Van Istendael trouwens zelf enkele scenario's die wel stand zouden kunnen houden.

We kunnen met andere woorden in een juridische discussie terecht komen, maar veel zal afhangen van de motivering die we naar voren schuiven om een en ander te kunnen verdedigen. Maar laat ons dit pijnpunt ook niet te sterk uitvergroten. De Vlaamse Regering is ervan

overtuigd dat dit een goed systeem en een goede oplossing is. De komende weken en maanden zullen we de problemen stuk voor stuk proberen te detecteren en op te lossen.

De medewerking van de federale overheid is noodzakelijk. Daarom heb ik aan de Vlaamse Regering voorgesteld om het dossier aanhangig te maken op het overlegcomité, zodat een diepgaande samenwerking tot stand kan komen tussen de gewesten en de federale overheid.

Zowel de expertise die binnen mijn administratie aanwezig is, als de medewerking van mijn kabinet werd gevaloriseerd via een deelname aan de vergaderingen van de sturgroep, teneinde daar tot akkoorden te komen.

Zowel het politieke als het juridische debat wordt verder gevoerd. Het voornaamste is dat we ook dit onderdeel van het Vlaamse regeerakkoord tot een goed einde proberen te brengen.

De voorzitter: De heer Peumans heeft het woord.

De heer Jan Peumans: Ik heb twijfel bij de drempel die nu opgegooid wordt, en die wel eens heel negatief zou kunnen uitdraaien voor het hele wegenvignet. Ik ken de alternatieven van professor Van Istendael. Als je rekening houdt met de inkomsten, is de vraag of heel die inspanning het wel waard is. Hij stelt voor om het vignet geleidelijk in te voeren: je begint bij 10 euro en trekt dat bedrag elk jaar op. Er bestaan natuurlijk nog allerlei andere alternatieven.

Wanneer verwacht u het antwoord van Europa? Dat kan ontzettend lang op zich laten wachten. De vooropgestelde datum voor de invoering van het vignet was 1 januari 2008. Is dat nog wel realistisch?

Minister Dirk Van Mechelen: Bij de bespreking van de beleidsbrief heb ik al aangegeven dat we de verkeersbelasting insourcen op 1 januari 2009. Ik heb toen geopperd dat dat een logischere datum zou zijn.

Als minister van Financiën houd ik niet van avonturen. Als we een dergelijke regeling invoeren met een verlaging van de verkeersbelasting, moeten we ervoor zorgen dat de inkomsten van Vlaanderen gegarandeerd zijn. Ik kan me niet voorstellen dat we ons daar een gat in de begroting kunnen permitteren.

Dat wil echter niet zeggen dat we niet onverwijld werk maken van de invoering van het wegenvignet.

De voorzitter: De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen: Mijnheer de minister, u zegt dat u de invoering van het wegenvignet wil samenvoegen

gen met de insourcing van de verkeersbelasting. In de beleidsbrief had u daaraan gekoppeld dat u tot een eigen invulling van de verkeersbelasting wou komen. Op dat moment zitten we in een omvorming van de verkeersbelasting, wat iets anders is dan een verlaging, met daarnaast het wegvignet.

Minister Dirk Van Mechelen: Ik heb al aangegeven hoe ik de oplossing zie. We moeten de autofiscaliteit in Vlaanderen fundamenteel herdenken. Er worden mooie boeken geschreven, niet het minst door premier Verhofstadt, die ervoor pleiten om eens anders na te denken over autofiscaliteit.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Koen Van den Heuvel tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de belasting op inverkeerstelling van luchtvaartuigen

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Er is mij verteld dat er een discriminatie is bij de belasting op de inverkeerstelling. Voor wagens weten we allemaal waarop dat gebaseerd is. Dat is niet bepaald milieuvriendelijk. U hebt zelf opgemerkt dat er in de toekomst aan gewerkt zal worden om milieufactoren daar beter in op te nemen.

Naast wagens zijn ook vliegtuigen, helikopters, zweefvliegtuigen, luchtballons, jachten en pleziervaartuigen aan diezelfde verplichting tot inschrijving onderworpen. Voor vliegtuigen gaat het om een forfaitair bedrag van iets minder dan 2.500 euro. Daar bestaat geen enkele diversificatie: voor een Boeing 747 wordt hetzelfde bedrag betaald als voor een luchtballon. Er is enkel een uitzondering voor de ultralichte motorluchtvaartuigen, waarvoor een verminderd tarief geldt. Verder is er dus geen diversificatie, terwijl een luchtballon van een heel andere orde is dan een vliegtuig. De luchtballon heeft eerder recreatieve doeleinden, verbruikt veel minder brandstof en heeft minder volume en capaciteit. Voor de ultralichte motorluchtvaartuigen is een uitzondering blijkbaar wel mogelijk.

Klopt het dat dat forfaitaire bedrag gelijk is voor luchtballonnen en vliegtuigen? Zou men niet beter afstappen van een forfaitair bedrag en het belastingstarief op een andere manier berekenen, rekening houdend met de milieu-implicaties?

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer Van den Heuvel, ik weet niet wie u die vraag heeft ingefluisterd, maar ze verplicht ons in elk geval tot een intellectuele

oefening. Het Vlaamse Gewest is, ingevolge het zogenaamde Lambermontakkoord en met ingang van 1 januari 2002, bevoegd geworden over een aantal belastingen die van origine federaal zijn. De BIV is er daar een van.

Op 1 januari 2002 hebben we de bestaande wettelijke bepalingen overgenomen die in de gewestelijke rechtsorde gelden, tot wanneer ze door de regionale parlementen worden geschrapt of gewijzigd.

We hebben met andere woorden het federale wetboek wat dat betreft integraal overgeërfd met alle daaraan verbonden rechten en plichten en dus eventueel ook met zijn zichtbare en verborgen gebreken. Al wil ik daarmee niet stellen dat de door u aangehaalde bepalingen per definitie een gebrek in de regelgeving vormen.

Volgens artikel 94,2° van het Wetboek op de met de Inkomstenbelastingen Gelijkgestelde Belastingen, het WIGB, is de BIV verschuldigd voor de vliegtuigen, watervliegtuigen, helikopters, zweefvliegtuigen, luchtballons of bestuurbare luchtschepen en andere luchtvaartuigen, zwaarder of lichter dan lucht, met of zonder motor, wanneer zij ingeschreven zijn of het moeten zijn. De belasting is verschuldigd door de natuurlijke of rechtspersoon die vermeld is op het inschrijvingsbewijs op het ogenblik van het eerste gebruik van een luchtvaartuig door vermelde natuurlijke of rechtspersoon. Dat staat in artikel 100, § 1, van het WIGB.

De belasting wordt vastgesteld op 619 euro voor ultralichte motorluchtvaartuigen en op 2.478 euro voor alle andere luchtvaartuigen, conform artikel 98, § 1, WIGB. Een definitie van ultralichte motorluchtvaartuigen is terug te vinden in het KB van 25 mei 1999 tot vaststelling van de bijzondere voorwaarden opgelegd voor de toelating tot het luchtverkeer van ultralichte motorluchtvaartuigen. Ik bespaar u de technische omschrijving.

Voor de luchtvaartuigen en boten van tien jaar en meer wordt de belasting eenvormig vastgesteld op 61,5 euro. De luchtvaartuigen en de boten, zoals omschreven in artikel 94, uitsluitend gebruikt voor een openbare dienst van de staat, zijn van de belasting vrijgesteld.

Mijnheer Van den Heuvel, met uw vraag suggereert u dat er met deze tarifiering voor luchtvaartuigen een probleem zou kunnen zijn, omdat de tarieven te weinig gedifferentieerd zijn in functie van milieu-implicaties en capaciteit. Ik keek eerlijk gezegd nogal verbaasd op toen we deze parlementaire vraag binnenkregen, omdat we nog nooit gecontacteerd zijn over een probleem in dat verband. Ook in het Vlaams regeerakkoord komt deze problematiek geenszins aan bod. Bijgevolg heb ik deze problematiek niet onderzocht of laten onderzoeken. Door uw vraag hebben we wel kennis genomen van waar het nu precies over gaat.

Waar wel al studiewerk rond verricht is en waar we wel beleidsmatig een aantal maatschappelijke meerwaarden zouden willen creëren, is de omtorning van de verkeersbelasting van de fiscale PK naar een systeem met eco-scores, waarbij men zou variabiliseren in functie van de milieukeurmerken van het voertuig. Dat zouden we net zo goed voor de BIV kunnen doen en dus in afgeleide orde ook voor luchtvaartuigen. We moeten daarbij de nevenzaak de hoofdzaak laten volgen. Maar ik wil daar nog niet op vooruitlopen.

Teneinde volledigheid na te streven zijn we nog even gaan kijken in de voorbereidende werken omtrent deze wetgeving. Mijnheer Van Rompuy, dat dateert uit een onverdachte periode. Het verslag dateert namelijk van 22 mei 1992. Als ik mij niet vergis was de heer Philippe Maystadt toen minister van Financiën.

De lectruur van de voorbereidende werken bij de totstandkoming van deze regelgeving leert dat initieel alle luchtvaartuigen onderworpen werden aan eenzelfde belastingtarief, ongeacht hun structuur en/of aandrijving. Na bespreking in de Senaat heeft de regering toen wel een amendement goedgekeurd waarbij de ultralichte motorluchtvaartuigen nu genieten van een lager tarief, aangezien het oorspronkelijke bedrag niet evenredig was met de aankooprijks van dergelijke luchtvaartuigen. Dat is dus gebaseerd op het zogenaamde proportionaliteitsbeginsel.

Ook naar aanleiding van de bespreking in de Kamer werd een amendement ingediend, namelijk om de belasting te diversifiëren al naargelang de luchtvaartuigen uitgerust zijn met één propellermotor, twee propellermotoren, één jet- of turbopropmotor of twee en meer turbopropmotoren. Dat amendement werd in 1992 echter niet aanvaard door de Kamer.

De toenmalige minister van Financiën formuleerde daarvoor twee uitdrukkelijke redenen. Ten eerste stelde hij dat de invoering van de belasting tot doel had de daling van het BTW-tarief bij de aankoop van vliegtuigen en dergelijke te compenseren. Met de vraag over de Europese regelgeving van daarnet in het achterhoofd, is dit trouwens een interessant precedent. Men heeft daar immers net hetzelfde gedaan als wat wij met het wegvignet beogen. Dat toont aan hoe complex de Europese regelgeving wel is. Ten tweede stelde de toenmalige minister dat het totale aantal luchtvaartuigen in België dermate klein was dat de regering het niet nodig achtte dergelijke indeling te maken.

Ik zal mijn administratie de opdracht geven na te gaan over hoeveel luchtvaartuigen we hier spreken en of de destijds aangehaalde argumentatie vandaag nog van kracht is, dan wel of het uiteindelijke aantal ons tot een ander inzicht noopt.

Mochten we in het Vlaams Parlement tot een ander inzicht komen, is elk wetgevend initiatief ter zake

uiteraard onderworpen aan overleg met onze Brusselse en Waalse collega's om hierover een samenwerkingsakkoord af te sluiten.

Ik ben in elk geval graag bereid om, in het kader van de algemene aanpassing, dit mee te bestuderen naar aanleiding van de hervorming van de verkeersbelasting en het zoeken naar een meer milieugerichte belasting. Laten we afspreken dat de bijzaak de hoofdzaak zal volgen. We kunnen daar te gepasten tijde op terugkomen.

De heer Koen Van den Heuvel: Mijnheer de minister, ik dank u voor het antwoord. Mijn vraag is ingegeven door de Vlaamse Vereniging van Ballonvaartuigen. Die vindt het een discriminatie dat de luchtballon op dezelfde manier belast wordt als andere luchtvaartuigen.

Ik heb uw antwoord met aandacht beluisterd. U hebt gezegd dat u zich engageert om een aantal zaken verder te onderzoeken. Ik ben het ermee eens dat dit een onderdeel kan vormen van een groter geheel.

Minister Dirk Van Mechelen: Ter aanvulling citeer ik uit het verslag van 1992: "Op grond van de inlichtingen van dat bestuur werden in 1991 volgende inschrijvingen genoteerd: 24 ballons, 40 ULM's, 14 helikopters, 35 zweefvliegtuigen, 47 vliegtuigen en 14 Boeings."

Verderop in hetzelfde verslag staat: "Aangezien de aankooprijks van een zweefvliegtuig of een ballon daarentegen tussen 1 miljoen en 5 miljoen frank ligt, werd het niet aangewezen geacht de belasting op dergelijke luchtvaartuigen te verlagen."

Dat was het antwoord in 1992. We gaan kijken of dit geactualiseerd moet worden.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Eric Van Rompuy tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de evaluatie van de SERV over het begrotingsbeleid 2007 van de Vlaamse Gemeenschap

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

De heer Herman De Reuse: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, ik heb er niets op tegen dat een vraag wat te laat wordt ingediend, maar de vraag van de heer Van Rompuy wordt vandaag geagendeerd, terwijl ze voor deze vergadering te laat is ingediend.

Conform artikel 83, 4a, moet de vraag op woensdag voor 14 uur ingediend worden. Deze vraag is vorige

week, op woensdag 31 januari, ingediend om 16.17 uur en volgens de fax van de heer Van Rompuy zelfs pas om 17.21 uur. Maar daar gaat het mij eigenlijk niet om.

Het eerste deel van de vraag gaat over de onroerende voorheffing, maar het tweede deel bevat enkele algemene bemerkingen, waarop een antwoord wordt verwacht. Als daar nu een antwoord op komt, vrees ik dat dat een grondige discussie in de weg zal staan. Wij zouden immers graag iemand van de SERV horen over dat evaluatierapport, al was het maar om de mening van de SERV te confronteren met die van de regering. Daar zouden we dan een grondige bespreking over willen hebben in deze commissie.

Deze vraag mag dat grondige debat dus niet in de weg staan, en dat geldt ook voor de volgende vraag, die gericht is aan minister-president Leterme.

De voorzitter: Mijnheer de Reuse, uw vrees is ongegrond. Enerzijds moeten parlementsleden de kans krijgen om hun werk te doen en vragen te stellen. Anderzijds stond het ook op het lijstje van de regeling der werkzaamheden ingeschreven om de SERV in de nabije toekomst over dit rapport aan het woord te laten komen. Ook als de vragen vandaag uitgebreid behandeld wordt, zullen we zeker niet het volledige onderwerp afgehandeld hebben.

De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Eric Van Rompuy: Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, de vraag van mevrouw Eeckhout aan minister-president Leterme ging meer over het aspect van de alternatieve financiering. Maar dat sluit niet uit dat we de SERV kunnen horen.

De SERV heeft een aantal documenten uitgebracht. Ik vind de SERV-documenten nog altijd de beste documenten. Ik ben al sinds 1985 lid van deze commissie en het is ieder jaar een plezier om die SERV-rapporten te lezen. Ze boden ons in de oppositie heel wat munitie, en u werd daar zenuwachtig van. Nu is het alsof u ze zelf geschreven zou hebben. Ik lees: "Met deze nieuwe begroting realiseert de Vlaamse Regering belangrijke budgettaire doelstellingen. De voorgenomen beleidsinitiatieven worden grotendeels gerealiseerd. Bijkomende initiatieven worden nog ingeschreven. Voldoende overschotten worden begroot, die toelaten de schulddoelstelling te verwezenlijken en reserves aan te leggen om toekomstige uitgaven op te vangen. En wat begroot is, stemt overeen met de werkelijkheid. De Vlaamse Regering maakt een realistische begroting, doet nauwelijks beroep op eenmalige ontvangsten en maakt geen gebruik van onrealistische hypothesen over onderbenutting van kredieten om een sluitende begroting voor te leggen. Wat er staat, kan ook effectief worden uitgevoerd." Ik denk dat het SERV-rapport zeer positief is, maar het

stelt ook een aantal vragen waar ik graag uw mening over hoorde.

In het SERV-rapport staat – en u wordt altijd wat zenuwachtig wanneer het gaat over de periode 2004-2005 – dat 2004 werd afgesloten met een cumulatief netto te financieren saldo van ongeveer 95 miljoen euro. In 2005 was dat 330 miljoen euro en vorig jaar was er 500 miljoen euro over. Als ik de tabel op pagina 81 van het rapport bekijk, zien we dat er in 2004 en 2005 eenmalige operaties zijn geweest in de ontvangsten. In 2004 ging het om 374 miljoen euro, in 2005 was het 420 miljoen euro. Dat is nu teruggevallen tot 53 miljoen euro, dus de eenmalige operaties zijn eigenlijk verdwenen. Maar in 2004 en 2005 hebben de eenmalige operaties nog geleid tot een overschot. Indien men die operaties niet had gedaan, was 2004 afgesloten met een fors tekort.

De heer Ludo Sannen: Dat heeft toch niemand ontkend.

De heer Eric Van Rompuy: Nee, maar soms heeft de waarheid zijn rechten en kan men uit documenten die waarheid halen.

In het rapport worden drie kritische bemerkingen gemaakt. Er is een enorme stijging van de ontvangsten geweest. Men heeft berekend wat het aandeel van Lambermont daarin geweest is: in de jaren 2005-2007 zijn er ongeveer 3,34 miljard meer inkomsten uit Lambermont geweest, dat is een gigantisch bedrag. De SERV zegt dat in 2006 de gewestbelastingen inzake hypotheekrechten en schenkingsrechten, lager liggen dan wat vooropgesteld is, namelijk zo'n 54 miljoen euro minder dan voorzien.

Men is steeds uitgegaan van enorme groeipercentages, en die waren er ook voor een deel. Zelfs voor 2007 zal de opbrengst nominaal 8,4 percent hoger zijn dan de gerealiseerde opbrengst voor 2006. Toch maant de SERV aan tot voorzichtigheid. De SERV zegt dat die sterke stijging minder te maken heeft met het volume van de transacties, maar dat vooral de waarde van de transacties voor een forse stijging zorgden.

Er wordt een vergelijking met Wallonië gemaakt. Tussen 2001 en 2005 zijn de opbrengsten van de registratierechten in Vlaanderen en Brussel, waar een vrijgelijkaardige hervorming is doorgevoerd, toegenomen met respectievelijk 32 en 52 percent. In Wallonië, waar geen hervorming is doorgevoerd, is in dezelfde periode een groei genoteerd van 57 percent. De SERV zegt dus dat de sterke stijging van de opbrengsten van een aantal belastingen op onroerend goed, te maken heeft met de waarde van de transacties. De SERV wijst erop dat in de volgende jaren de stijging van de gewestbelastingen minder zou kunnen zijn dan vooropgesteld.

Op pagina 32 van het rapport heeft de SERV een analyse gemaakt over de beleidsruimte. 2007 geeft een nieuwe beleidsruimte aan van ongeveer 789 miljoen euro. De SERV zegt dat die beleidsruimte uitzonderlijk is door de sterke inkomstengroei, gecombineerd met een bijkomend effect van 171 miljoen euro eenmalige ingrepen en 99 miljoen euro van de alternatieve financiering. Bij Welzijn nemen, omwille van alternatieve financiering, de investeringssubsidies in 2007 met 99 miljoen euro af. Net zoals voor eenmalige ingrepen, neemt hierdoor de netto beleidsruimte toe. Men heeft ook berekeningen gemaakt over de globale stijging van de beleidsruimte de laatste twee jaar. Moeten hierdoor nieuwe berekeningen van het meerjarenplan gemaakt worden? Wat is de implicatie van de berekeningen van de SERV op de meerjarenbegroting en op de beleidsruimte die de volgende jaren naar voren wordt gebracht?

Mijn vraag ging ook over de alternatieve financiering en de voorzitter heeft ze aanvaard. Men zegt me nu dat ik die aan de minister-president moet stellen. Eigenlijk zit er meer achter: men zegt dat dit de begroting is en dat de alternatieve financiering eigenlijk iets anders is. Maar de helft van het SERV-rapport gaat over de alternatieve financiering. Ik denk dat er een aantal vragen rijzen voor de toekomst. De SERV heeft een bijkomend, schitterend rapport gemaakt over de alternatieve financiering.

Er is ook een interessant artikel over privaat-publieke samenwerking verschenen van twee eminente financiële specialisten, adviseur-generaal van Financiën Coosemans en inspecteur-generaal van Financiën Stienlet. Ze maken een heel interessante analyse. In 1992 waren we fier omdat we afgestapt waren van een gewone en een buitengewone dienst en van de gouden regel dat men alleen mocht lenen voor wat men investeerde. We kwamen tot een eenheidsbegroting en begrotingen in evenwicht, zelfs begrotingen in surplus. In 1989 hebben we de investeringsprogramma's overgeheveld, maar niet de schuld. Minister Van Mechelen zegt altijd dat hij de enige minister ter wereld is die investeringen financiert met cash geld, ook omdat investeringsuitgaven in de reguliere begroting moeten ten laste komen van de begrotingsjaren waarin ze worden opgenomen. Maar nu worden die investeringskosten gespreid over verschillende begrotingsjaren.

Het is heel moeilijk om nog wegwijz te geraken uit de verschillende technieken die nu gebruikt worden voor alternatieve financiering, of het nu gaat om openbare werken, milieu, onderwijs, welzijn, sociale huisvesting, economie, sport of vastgoed. Men heeft ad-hocformules voor elke vorm van PPS. Uiteindelijk vinden we in de begroting alleen de beschikbaarheidsvergoedingen en eventueel de gebruiksvergoedingen terug. We weten dat er ook bepaalde maxima zijn opgelegd voor de budgettaire impact. Maar de kosten en baten van de manier waarop men financiert, komen niet meer aan bod.

De heren Stienlet en Coosemans waarschuwen voor het feit dat we PPS voor een deel uit de begroting halen, maar dat we niet meer weten wat de kosten en baten zijn. Mij valt de tabel op over de verhouding tussen reguliere financiering en alternatieve financiering. Voor 2005-2009 is de verhouding al 36 procent: een derde van de investeringen zal dus via alternatieve financiering gebeuren. In bepaalde sectoren, zoals Welzijn, is de verhouding met de reguliere financiering zelfs omgekeerd. Tussen 2005 en 2009 zal 1,6 miljard euro geïnvesteerd worden via alternatieve financiering en 671 miljoen euro via reguliere financiering.

Mijnheer de voorzitter, ik denk dat het zeker nodig is om eens met de SERV en de mensen van Financiën te praten. Mijnheer de minister, ik vind het symptoma-tisch dat we deze vragen moeten stellen aan de minister-president, terwijl er volgens het SERV-rapport in de periode 2005-2009 5,1 miljard euro alternatieve financiering zal zijn. Dat zijn enorme bedragen. Uit een studie over andere landen blijkt dat het niet noodzakelijk is dat het globale investeringsvolume toeneemt wanneer men alternatief financiert. Op de duur doet men reguliere investeringen niet meer via de gewone begroting, maar via alternatieve financiering en dat leidt tot een crowding-out effect waardoor er een parallel, ondoorzichtig circuit ontstaat.

Ik vind dat we deze vragen niet alleen aan de minister-president moeten stellen want dan is er een groot probleem voor onze commissie voor Begroting. Technisch is het in orde, maar zo krijgen we onduidelijke informatie over de financiële impact en investeringswaarde van programma's. Men kent de volumes niet meer. De minister van Begroting sprak hier over 4,14 miljard euro alternatieve financiering, de SERV spreekt over 4,78 miljard euro, anderen spreken over 5,1 miljard euro. We krijgen steeds maar andere cijfers. Het zijn ad-hocconstructies.

Wat vindt de minister van Begroting van het SERV-rapport? In de jaren 80 hebben we een eenheidsbegroting gemaakt en hebben we met de wet-Willockx-Verhofstadt geprobeerd om terug inzicht te krijgen in de begrotingen. Nu krijgen we nieuwe technieken en ad-hocformules die we amper kunnen inschatten. Met alle risico's vandien, want in de begroting vinden we er uiteindelijk enkel de budgettaire weerslag van, terwijl het operaties zijn die hun eigen leven leiden en waarvan de overheid ook participeert.

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Geachte voorzitter, geachte collega's, ik leg mij graag neer bij het oordeel dat de geschiedenis zal vellen over het begrotingsbeleid van 1999 tot 2009. Maar mocht u twijfelen, ik voel me

er op dit ogenblik nog steeds uitstekend bij. En tot spijt van wie het benijdt, is het meeste van wat ik hier in deze commissie ooit heb verklaard, tot hier toe uitgekomen.

Wanneer we op een bepaald moment eenmalige operaties hebben gedaan, hebben we het geld niet gebruikt om recurrente zaken te financieren. De begrotingsnorm 2005 was 619 miljoen euro, de begrotingsnorm 2006 was 419 miljoen euro, de begrotingsnorm 2007 is ongeveer 328 miljoen euro. De overschotten die gerealiseerd werden, zijn gebruikt voor schuldafbouw en niet voor recurrente uitgaven.

In deze commissie zijn er al heel wat debatten gevoerd over evolutie van de opbrengst van de gewestbelastingen en meer bepaald over de hervorming van de registratierechten. De hervorming van de registratierechten was niet alleen een fiscale operatie, maar ook een beleidsmatige keuze.

We moedigen Vlamingen aan om op een meer aangepaste manier te wonen: grote gezinnen in grotere woningen, kleinere of ouder wordende gezinnen in kleine woningen, het bevorderen van de mobiliteit, het overdragen van de woning zonder daarvoor kapot belast te worden.

Registratierechten zijn een vermenigvuldiging tussen P en Q, waarbij P staat voor de gemiddelde prijs van een woning die in een transactie betrokken is, en Q het cijfer dat te maken heeft met het aantal transacties. U vraagt eigenlijk of P dan wel Q de determinerende factor is. Ik heb steeds gezegd dat het vanzelfsprekend een combinatie zal zijn van de beide componenten, waarbij stijgende waarden op de vastgoedmarkt zich omzetten in een versterking van de P-factor, maar waarbij de Q-factor, de hoeveelheid transacties, mee determinerend is voor de opbrengst.

Ik heb in het verleden bij herhaling gezegd dat sedert de hervorming van de registratierechten op 1 januari 2002, het aantal verkopen van onroerende goederen fors is toegenomen. In 2000 waren er 108.472 verkopen, in 2001 was er een lichte knik tot 105.682 wegens het aankondigingseffect van de wijziging van de reglementering op 1 januari 2002. In 2002 waren er 112.732 verkopen, in 2003 waren er 114.567 en in 2004 waren er 118.501. De prognose voor 2005 is 138.000 verkopen. In Vlaanderen was er dus over de periode 2000 tot 2005 een stijging van ongeveer 16 procent. In Wallonië is in dezelfde periode het aantal transacties amper gestegen met twee procent. Als men die cijfers naast elkaar zet, ziet men dat niet alleen de P-component, maar ook de Q-component meespeelt in het geheel van de opbrengst van de gewestbelastingen.

Dat de toename van de ontvangsten van de registratierechten uitsluitend te maken zou hebben met de prijsstijgingen, lijkt mij een onjuiste, minstens een onvolledige analyse. De SERV geeft dit trouwens ook zelf aan. Het is uiteindelijk een combinatie van beide factoren, wat ook

door heel wat specialisten terzake wordt erkend. Zo zegt Rudy Geutens van de immobiliëngroep Century 21 in Het Nieuwsblad van 9 april 2003: “Jongeren durven nu sneller de stap zetten om te kopen omdat ze dankzij de meeneembare registratierechten gemakkelijk weer kunnen verkopen. Als het systeem van de meeneembaarheid nog beter bekend wordt bij kandidaat-kopers, zal de stap tot kopen sneller gezet worden.” Iain Cook van ERA stelt in De Morgen van 25 januari 2005: “Maar ook de fiscale amnestie en de verlaging van de schenkings- en registratierechten hebben een positieve invloed gehad op het koopgedrag van de Vlaming.” En: “Als jongeren twee tot drie jaar na hun eerste aankoop de flat verkopen, kunnen zij hun registratierechten gewoon meenemen naar hun nieuwe aankoop.” Ten slotte Stadim in De Standaard van 9 juni 2005: “En de combinatie van de extreem lage rentestand en de meeneembare registratierechten doet steeds meer jonge mensen besluiten het eerste appartementje dan maar meteen te kopen in plaats van te huren.”

Ook wil ik nog eens citeren uit een onderzoeksrapport dat door het universitair steunpunt Fiscaliteit in januari 2004 werd opgemaakt: “In deze bijdrage hebben we het effect geschat van de verlaging van de registratierechten op de vraagzijde van de Vlaamse woningmarkt. Hiertoe maakten we gebruik van een micro-economisch gedragsmodel dat het optimale moment van aankoop van een eigen woning in de levenscyclus probeert te verklaren. Het model maakt gebruik van individuele gezinsgegevens die afkomstig zijn uit enkele recente budgetenquêtes van het Nationaal Instituut voor de Statistiek. Uit de simulatieresultaten met het model bleek dat de hervorming een tweetal effecten met zich meebrengt. Een eerste effect bestaat erin dat gezinnen gemiddeld genomen, vroeger in de levenscyclus eigenaar zullen worden en naast dit vooruitschuiven van de aankoop van een eigen woning, zullen sommige gezinnen die voorheen levenslang huurder zouden zijn geweest, toch de koopmarkt betreden als gevolg van de hervorming.” Ik verwijs ook naar het abatement dat we recent met het Programmadecreet hebben opgetrokken.

De hypothese dat lagere transactiebelastingen de lengte van de periode gedurende welke men gemiddeld in eenzelfde woning zal blijven wonen, reduceert, wordt dus bevestigd door dit rapport. Het was de uitdrukkelijke bedoeling van dit Vlaams Parlement dat mensen sneller van huis zouden wisselen, verkopen en kopen waardoor het aantal transacties duurzaam zou vergroot worden. Vanzelfsprekend hangt dit ook samen met de rentestand en de economische omgeving. Maar dat het puur te maken heeft met prijsstijgingen, hoop ik met deze cijfers voor eens en altijd weerlegd te hebben.

Over het SERV-rapport zullen we een uitvoerig debat hebben in de commissie waarbij de heer Etienne

Poelvoorde een toelichting zal geven. Er staan inderdaad nogal wat 'quotes' in het rapport. Er staan ook lovende bepalingen in, het voornaamste is dat erin staat dat dit een realistische begroting is die effectief uitvoerbaar is en waarbij de kredietwaardigheid van Vlaanderen naar voren geschoven wordt. De SERV stelt ook dat de kwaliteit van de toelichtingen jaar na jaar toeneemt. Deze commissie heeft veel vragen gesteld, onder meer over de rapportering over impliciete schuld. Ik denk dat we ook steeds meer belang hechten aan een rapportering in een meerjarig perspectief en aan de rapportering in termen van ESR-geconsolideerde beleids- en betalingskredieten.

Voor de bespreking van de kredietevolutie in meerjarig perspectief verwijs ik echter op de eerste plaats naar de actualisering van de meerjarenbegroting die elk jaar naar aanleiding van de parlementaire bespreking van de begrotingscontrole wordt opgesteld. Hoewel deze afspiegeling van de evolutie van de begroting in meerjarig perspectief een in België uniek document is, ben ik mij ervan bewust dat dit een onderdeel is van een continu leer- en verbeteringsproces waarbij ongetwijfeld de door de SERV aangehaalde elementen nog voor verbetering vatbaar zijn.

Hierbij moet men natuurlijk wel een onderscheid maken tussen de taken van de respectieve actoren in het begrotingsproces, want waar de SERV hier op doelt is niet het macrobudgettaire plaatje waar de minister van Begroting voor instaat, maar wel de toelichtingen per programma die volledig autonoom worden opgemaakt door de respectieve voogdijministers en hun administraties. Maar dit laatste neemt uiteraard niet weg dat de minister van Begroting het initiatief kan nemen om vanuit zijn coördinerende rol te pogen de kwaliteit van de toelichtingen in het algemeen te verbeteren. Ik denk aan de opmerking van het Rekenhof dat daar waar men werkt met gegroepeerde begrotingskredieten en posten, het vanzelfsprekend evident is dat die worden begeleid door een grotere toelichting en dat wanneer er een grotere opsplitsing van begrotingskredieten is, dit de minister ontslaat van een gedetailleerde toelichting in zijn begrotingsdocumenten.

In de begrotingsinstructies wordt nu al veel aandacht besteed aan de ESR-rapportering en ik vraag hiervoor de volle medewerking van de betrokken departementen. Zo wordt er steeds gevraagd aandacht te hebben voor de juiste ESR-codering en voor een correcte uitsplitsing van de provisionele kredieten omdat dit de enige manier is om op een correcte manier de ESR-geconsolideerde beleids- en betalingskredieten te berekenen die per beleidsdomein worden meegegeven in de algemene toelichting.

Pas als we die provisionele kredieten opsplitsen over de diverse ESR-geconsolideerde beleids- en betalingskredieten, kunnen we daartoe komen. Ik ben vanzelfsprekend bereid om hier in de toekomst bijkomende aandacht aan te besteden. We zullen dit ook meenemen in de interkabinettenwerkgroepen ter voorbereiding van de

opstelling van de begrotingsdocumenten, die in 2008 voor de eerste maal zal gebeuren op basis van alle beleidsdepartementen, om op die manier tot een grotere transparantie te komen.

De bespreking van de uitgaven in een ESR-geconsolideerde omgeving vereist echter op de eerste plaats een mentaliteitswijziging bij de betrokken departementen. En om deze klik te helpen maken, leveren zowel mijn kabinet als de administratie zeer grote inspanningen.

Een voorbeeld daarvan zijn onze oude DAB's en VOI's. Vroeger was er maar één cijfer belangrijk, namelijk hoeveel dotatie er via de begroting werd toegekend. We schreven de dotatie aan De Lijn of aan de VRT in, en daarmee was de kous af. Zodra De Lijn ESR-geconsolideerd wordt met de Vlaamse begroting, komen we in een veel complexere situatie. En dan is het vanzelfsprekend noodzakelijk dat een en ander zeer gedetailleerd wordt opgesplitst, om uiteindelijk te komen tot een correcte, transparante weergave van de cijfers zoals u die naar voren brengt. We zullen wat dat betreft ook bijkomende initiatieven nemen.

Dit past ook in de uitvoering van artikel 15 van het kaderdecreet Beter bestuurlijk beleid. Dat decreet stelt dat vanaf 2008 elk verzelfstandigd agentschap jaarlijks een ondernemingsplan moet opstellen dat een budgettaire afspiegeling is van de uitvoering van de beheersovereenkomst in dat begrotingsjaar. We krijgen dus per verzelfstandigd agentschap een ondernemingsplan met een vrij gedetailleerde weergave van de budgettaire stromen die naar voren worden geschoven voor het nieuwe begrotingsjaar. Vanaf 2008 zal in de begrotingsinstructies bijgevolg worden bepaald dat dit jaarlijkse ondernemingsplan als memorie van toelichting bij het betrokken agentschap opgenomen zal worden. Op die manier wordt u op uw wenken bediend.

Wat de onderbenutting betreft, geef ik nog even mee dat de redenering van de SERV de juiste is. Wij schrijven in de begroting een FFEU-dotatie in. Die wordt geraamd op 125 miljoen euro. Wij voorzien in een schommeling van 49 miljoen euro, omdat we denken dat dat geen onrealistische hypothese is. Bij het afsluiten van de begroting voor 2006 zaten we in de voorlopige cijfers 100 miljoen euro boven de norm. Daarmee hebben we opnieuw aangetoond dat we aan de strengste begrotingsnormen voldoen. Ook wat dat betreft, kunnen we deze doelstellingen op een vrije gemakkelijke manier halen.

We hebben tijdens de begrotingsbesprekingen ruime aandacht besteed aan alternatieve financiering. Ik heb daarbij per beleidsveld zeer nadrukkelijk aangegeven over welke bedragen het ging in globale investeringsmassa enerzijds, en in ingeschreven beschikbaarheidsvergoedingen, zowel voor vastlegging als ordonnancering, anderzijds.

Het is belangrijk dat we de afspraken van de begrotingsbesprekingen nu ook formaliseren. Mijn voorstel was dat per beleidsdomein de respectieve commissies, op basis van het decreet van de grote werken, de alternatieve financiering zouden bespreken – zoals vandaag gebeurt met betrekking tot de BAM-rapportering in de commissie voor Openbare Werken – en dat deze verslagen zouden worden ingediend bij de commissie voor Algemeen Beleid, Financiën en Begroting. Ik neem aan dat wij dan intern de nodige afspraken zullen maken om te kijken wie hierover zal rapporteren en bijkomende toelichting geven.

Ik ben uiteraard beschikbaar om het zeer interessante rapport van de SERV over alternatieve financiering samen met u te bespreken. Vergeet echter niet dat het systeem van de alternatieve financiering ingegeven is door het feit dat we in Vlaanderen nogal wat maatschappelijke noden hebben op het vlak van scholenbouw, de versnelde investering in bijvoorbeeld ziekenhuizen en rusthuizen, en de inhaalbeweging qua sportinfrastructuur. We doen dit via alternatieve financiering, omdat schuldopname op dit moment niet gewenst is in het kader van het Europees en Belgisch Stabiliteitspact.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

De heer Koen Van den Heuvel: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, wij hebben daarnet een tabel gezien die aantoont dat er in Vlaanderen een stijging van het aantal verkopen is met meer dan vijftien percent. Ik wil nog even terugkomen op wat het SERV-rapport daarover zegt. Op pagina 21 staat: “De statistieken over de verkoop van onroerende goederen, en in het bijzonder over de verkoop van woongelegenheden geven overigens aan dat het aantal transacties niet wezenlijk toeneemt.”

Het rapport geeft het NIS aan als bron. Bij de tabel met de raming die u hebt getoond, staat geen bronvermelding.

Minister Dirk Van Mechelen: De Federale Overheidsdienst Economie heeft deze cijfers meegedeeld. De opbrengsten bewijzen trouwens dat zij er waarschijnlijk het dichtst bij zitten.

De heer Koen Van den Heuvel: Misschien kan het steunpunt Fiscaliteit dit onderwerp in de nabije toekomst opnieuw grondig bestuderen.

Minister Dirk Van Mechelen: Geen enkel probleem. Het blijft altijd aftasten waar precies het glazen plafond ligt van zowel de registratierechten als de schenkingsrechten. Bij de begrotingsbesprekingen heb ik trouwens gesteld dat we bij de schenkingsrechten met een zekere saturatie zitten. We praten dan over gemiddeld 15 à 17 miljoen euro op jaarbasis.

Bij het inschrijven van de conjunctuurprovisie van 93 miljoen euro heeft de Vlaamse Regering ook duidelijk

gesteld dat die provisie er was om enerzijds de schokken in de economische groei op te vangen, en anderzijds om eventuele mininkomsten in gewestbelastingen op te vangen. Ik heb die dubbele garantie ook besproken met de heer Poelvoorde van de SERV. Als die provisies niet nodig blijken, kunnen we ze aanwenden ter volstorting van het Toekomstfonds, om op die manier de duurzame financiële gezondheid van het Vlaamse Gewest op langere termijn te garanderen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Hilde Eeckhout tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over het SERV-inforapport over alternatieve financiering

Vraag om uitleg van de heer Eric Van Rompuy tot de heer Yves Leterme, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de evaluatie van de SERV over het begrotingsbeleid 2007 van de Vlaamse Gemeenschap en het Inforapport van de SERV over de alternatieve financiering

De voorzitter: Mevrouw Eeckhout heeft het woord.

Mevrouw Hilde Eeckhout: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, naar aanleiding van het SERV-evaluatierapport van de begroting 2007 dat voorgesteld werd aan de pers op 18 januari, werd er in een afzonderlijk inforapport zeer gedetailleerd ingegaan op de diverse projecten inzake alternatieve financiering. Ik citeer pagina 57 en volgende van het begrotingsrapport: ‘Een eigen eerste SERV-evaluatie over bestaande en geplande alternatieve financieringen geeft in ieder geval al duidelijk aan dat in de meest recente jaren de omslag naar alternatieve financiering en PPS duidelijk gezet is. Voor elk domein van het Vlaams overheidsbeleid – en in het bijzonder voor de investeringen en investeringssteun daarbinnen – is alternatieve financiering op stapel gezet of in voorbereiding. Dat deze programma's in het overgrote deel van de gevallen nog erg recent zijn, maakt een evaluatie ervan erg voorbarig. Bovendien lijkt het erop dat de evaluatie ex ante spijs de rol van het Kenniscentrum voor PPS en van de centrale werkgroep alternatieve financiering onder leiding van het kabinet van de minister-president nog vrij diffuus blijft. Van een systematische rapportering is in ieder geval nog geen sprake.’

Het rapport gaat verder: ‘De voorgestelde PPS-constructies worden allemaal voorafgegaan door een

beoordeling en advies van het PPS-Kenniscentrum. Maar de adviezen worden niet op een systematische wijze publiek gemaakt. Hetzelfde geldt voor de analyse van kosten en baten. Symptomatisch voor de globale aanpak is de voornamelijk beperkte en onduidelijke informatie over de financiële impact en investeringswaarde van de programma's onder alternatieve financiering. In de beleidsbrief van de minister-president is sprake van een investeringsprogramma onder alternatieve financiering voor een bedrag van 4,14 miljard euro. In de commissie voor Financiën en Begroting heeft de minister van Begroting een overzicht meegedeeld waaruit blijkt dat er met de alternatieve financiering een totale impact gemoeid is van 4,78 miljard euro.'

Verder zegt het rapport: 'Er is dringend nood aan een meer systematische opvolging van de programma's van alternatieve financiering. De regering wenst zich in het bijzonder via de alternatieve financiering te profileren als een investeringsregering. Men zou dan ook verwachten dat op een transparante en systematische manier zicht wordt gegeven op de alternatieve financiering, de verschillende aspecten ervan, de draagwijdte ervan ten aanzien van de reguliere begroting en vooral de voortgang ervan.'

De SERV komt op pagina 68 van zijn rapport op nog andere investeringsbedragen: 5,122 miljard euro in de periode 2005-2009 en 5,710 miljard euro in de periode 2010-2015. Los van de discussie over de precieze omvang van de bestaande en geplande alternatieve financiering lijkt het mij op de eerste plaats belangrijk om te komen tot een systematische opvolging van al deze projecten. Alternatieve financieringsprogramma's blijven immers buiten de begroting, tenminste op het moment van de uitvoering zelf. De impact ervan op de begroting wordt gespreid over de levensduur van de investering, desgevallend worden alternatieve middelen aangesproken, zoals tolheffingen.

De nood aan een systematische opvolging is meermaals tot uiting gekomen tijdens de begrotingsbesprekingen voor 2007. Ook de minister-president heeft tijdens deze besprekingen meermaals gezegd dat het hem aangewezen lijkt om in de commissie voor Algemeen Beleid aan systematische opvolging te doen en om conform het decreet op de grote infrastructuurwerken voortgangsrapportages te laten bespreken. De inhoud van het SERV-rapport is volgens mij dan ook zeer duidelijk en vraagt om een betere opvolging.

Bent u bereid om dit rapport dat hier voorligt, als basisrapport te nemen voor uw administratie, meer bepaald voor de kenniscel PPS? Bent u bereid om hen de opdracht te geven om periodiek volledige updates te maken en die hier te laten bespreken zodat het parlement de voortgang van projecten kan bewaken en financieel kan volgen? Wat is de impact op de reguliere begroting zo-

wel inzake eenmalige als recurrente kosten? Indien u daartoe bereid bent, zou ik graag weten wanneer we een eerste update van dit rapport kunnen verwachten. Indien u daartoe niet bereid bent, zou ik willen weten op welke manier het parlement kan opvolgen?

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Eric Van Rompuy: Ik denk dat het belangrijk is dat we met de minister-president en het parlement daarover kunnen praten. De vraag is hoe de rapportering gebeurt en hoe we als parlement beter kunnen opvolgen. We hebben indertijd de gewone en buitengewone diensten afgeschaft, Gaston Geens heeft een eenheidsbegroting ingevoerd, vroeger was er de gouden regel dat men alleen mocht lenen voor hetgeen men investeerde, maar dit remde op de duur de investeringscapaciteit van een regio. Tussen 2000 en 2006 blijven de beleidskredieten voor investeringen hangen rond 2 miljard tot 2,5 miljard euro. We moeten een impuls geven op een manier die ESR-conform is en die budgettair te verantwoorden is. In de begrotingscommissie hebben we een zicht op de beschikbaarheidsvergoedingen, maar het geheel van het project heeft ook een kost en een baat. Het interessante aan het SERV-rapport en aan de studie van Stienlet en Coosemans, is dat als men de verschillende projecten bekijkt – BAM, milieu, onderwijs, welzijn, huisvesting, cultuur – er iedere keer een ad-hoc techniek is. Dat is ook nodig, want voor het welzijnsbeleid is er een andere alternatieve financiering nodig dan voor Openbare Werken. Bij Welzijn gaat het over het spreiden van de subsidies, terwijl het bij Openbare Werken ook over een gebruiksbijdrage gaat. Soms richt de overheid een vennootschap op, in andere gevallen heeft men privépartners. We spreken alleen over de budgettaire implicaties, maar er zijn ook risico's waarvoor men limieten heeft gesteld.

Wat de SERV zegt, is ook het aanvoelen van het parlement. Men betwist absoluut niet de noodzaak van alternatieve financiering. Maar het gaat erover hoe men een beter inzicht kan krijgen, gelet ook op het bedrag, namelijk meer dan 5 miljard euro voor de periode 2005-2009. In de tabel op pagina 70 zien we dat de verhouding tussen alternatieve financiering en reguliere financiering op dit moment ongeveer 7 procent is. Maar in de periode 2005-2009 maakt ze een sprong tot 36 procent. Het is niet zo dat PPS altijd leidt tot veel meer investeringen, Stienlet toont dat ook in zijn studie aan. De vraag is dan of dit ook leidt tot een afbouw in de reguliere begroting? Volgens die studie is men in Engeland begonnen met PPS en dan is er een afbouw gekomen in de reguliere begroting. Zo komt men in een soort crowding-out effect terecht, waarbij PPS op de duur een ongewenst koekoeksjong wordt. De studie insinueert dat men aan de ene kant de lopende begroting kan verminderen, maar dat men langs de andere

kant wel een schuld opbouwt die, als ze groter wordt, leidt tot een crowding-out effect.

Er zijn dus een aantal terechte vragen gesteld door de SERV. Ik denk dat het de verdienste van de Vlaamse Regering is dat ze voor elk van de verschillende sectoren een vehikel heeft. Voor ons als parlement is het dan belangrijk dat we daar inzicht in hebben, en niet alleen de vakcommissies. Want eens er een Onderwijsdecreet is goedgekeurd met een alternatieve financiering van een miljard euro, dan gaat niemand nog bekijken hoe dit gefinancierd is en wat de weerslag is. Hetzelfde geldt voor de welzijnssector: daar verdwijnt door alternatieve financiering volgend jaar ongeveer 99 miljoen euro uit de reguliere begroting, wat zelfs nieuwe beleidsruimte creëert. Minister Vervotte creëert nieuwe beleidsruimte door het nieuwe subsidiëringssysteem, maar op termijn heeft dat een weerslag op de begroting.

Het parlement moet echt inzicht in het systeem krijgen. Het SERV-rapport geeft ons voor de eerste keer een globaal inzicht in die mechanismen, maar een totale inschatting hebben we nog niet. Volgens de SERV gaat het niet alleen over de weerslag op de begroting, maar ook over de kosten-batenanalyse. Het zou zinvol zijn om de komende jaren die andere soorten van financiering – in milieu, de missing links, voor sportinfrastructuur – per ad-hocformule te leren kennen zodat we een overzicht krijgen.

De voorzitter: De heer Tavernier heeft het woord.

De heer Jef Tavernier: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, uiteraard kan ik me grotendeels aansluiten bij de vragen die al werden gesteld. Wat opvalt, is dat ze werden gesteld door leden van de meerderheid. Dat betekent dat we te maken hebben met essentiële vragen over de relatie tussen het parlement en de uitvoerende macht. Ze betreffen kwesties die al ten dele ter sprake zijn gekomen tijdens de bespreking van de beleidsbrief van de minister-president over PPS.

Het is toch wel een beetje vervelend – en de schuld daarvoor moeten we op ons nemen – dat we hebben moeten wachten op een rapport van de SERV om inzicht te krijgen in de vele constructies, zowel de juridische als de financiële. Blijkbaar hebben we de regering onvoldoende op de rooster gelegd. We hebben wel een aantal vragen gesteld, maar we hebben ons te makkelijk laten afwimpelen met een voorlopig of onvolledig antwoord.

Zo heb ik bijvoorbeeld een vraag gesteld over de vele juridische constructies die op touw gezet worden en over de dochterondernemingen die worden opgericht in het licht van de PPS. In het verslag staat: "De minister-president belooft eerstdaags het overzicht te bezorgen waar de heer Tavernier om heeft gevraagd." Zo'n belofte staat altijd mooi, maar ik heb het overzicht niet terug-

gevonden in het verslag. Als het ondertussen op het secretariaat ligt, dan is dat een goede zaak.

Het is in elk geval belangrijk dat we niet alleen oog hebben voor de financiële kant van de zaak, zowel op korte als op lange termijn. Er bestaat onduidelijkheid over de consequenties en de weerslag ervan. We moeten echt opletten dat we niet in een systeem van debudgettering terechtkomen waarop we te weinig zicht en controle hebben en met een schuldaangroei buiten de begroting. Dat was indertijd op federaal vlak het geval bij de aanleg van de autosnelwegen. Daarnaast moeten we ook voldoende zicht blijven hebben op de vele juridische constructies: ondernemingen, dochterondernemingen, dochters van dochters, al dan niet volle dochters, gemengde dochters, oneigenlijke dochters en zo meer. We moeten voldoende zicht en controle hebben op de interne werking van verschillende organisaties. We mogen niet alleen het uiteindelijke resultaat bekijken, maar we moeten ook de interne werking blijven controleren. Het gaat immers over afgesplitste overheidstaken. We hebben dus voldoende middelen nodig en we moeten voldoende ijver aan de dag leggen.

De voorzitter: De heer Peumans heeft het woord.

De heer Jan Peumans: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, dit onderwerp houdt me hier al een paar jaar bezig. De grote investeringen van de overheid bekijk ik vooral vanuit de invalshoek 'risico-beheersing'.

We zijn deze maand al aan de zesde rapportage toe inzake BAM (Beheersmaatschappij Antwerpen Mobiel). Dat is een goed voorbeeld van de toepassing van het decreet van 8 november 2002. Dat decreet legt aan de regering de verplichting op om het parlement jaarlijks te informeren over grote 'infrastructuurprojecten'. Dat is natuurlijk een rekbaar begrip, maar uit de beleidsbrief van de minister-president maak ik op dat de teller al op 4,1 miljard euro staat voor wat alle mogelijke investeringen via de zogenaamde alternatieve financiering betreft. We kunnen ons vragen stellen bij de opname van BAM in die lijst.

BAM is niet het duidelijkste voorbeeld van alternatieve financiering. De overheid engageert zich daarin heel zwaar met ongeveer 700 miljoen euro, de privésector komt er met ongeveer 50 miljoen euro tussen in de Oosterweelverbinding en voor het overige, laat ons eerlijk wezen, is die tolheffing een veredelde manier van belastingen heffen. Die constructie is even goed als alle andere, maar om dat nu echt als een alternatieve financiering te beschouwen, dat gaat een beetje ver.

Mijnheer Tavernier, we hebben over die hele PPS-aangelegenheid een heel goede hoorzitting gehad met de

PMV. Het is wel spijtig dat we moeten wachten op het rapport van de SERV, die overigens zeer goed werk verricht. De SERV heeft een volledig overzicht gegeven van wat nu allemaal onder alternatieve financiering kan worden verstaan. Het is verheugend dat de SERV zich in het hoofdstuk over de BAM bijna uitsluitend heeft gebaseerd op wat in de voortgangsrapportage naar voren is gekomen.

Dit is een goed voorbeeld van een vrij forse investering – 3,5 miljard euro is, denk ik, tot nu toe niet in Vlaanderen gepresteerd – waarbij men het parlement uitgebreid informeert over de hele gang van zaken. Wij hebben bijvoorbeeld van een heel bekend advocatenkantoor – ik zal het hier niet noemen – een toelichting gekregen over de samenwerkingsovereenkomst die zal worden afgesloten tussen de Vlaamse Regering en de BAM.

Wat mij het meest intrigeert is hoe het zit met de risico-beheersing. De heer Van Rompuy verwijst naar een recent kritisch artikel; ik verwijs zelf naar de kritische opmerkingen die de Inspectie van Financiën heeft gemaakt bij de oprichting van Via-Invest, over de zogenaamde ‘missing links’. Er leeft daar bezorgdheid over. Er zijn aan deze zaak risico’s verbonden. Voor zover ik daar zicht op heb, hoor ik niet zoveel van risicobeheersing.

Tot slot sluit ik graag aan bij de voorgaande collega’s. Er zou over al die projecten, zoals ze in de PPS-beleidsbrief beschreven zijn, een soort actieve informatievoorziening moeten kunnen komen opdat het parlement perfect zou kunnen zien hoe het hele dossier evolueert en welke weerslag het heeft. Ik weet dat het bij Via-Invest op kruissnelheid om een jaarlijks bedrag van 50 tot 75 miljoen euro gaat. Dan zou het parlement voldoende inzicht hebben en gedeeltelijk tegemoetkomen aan het decreet van 8 november 2002.

De voorzitter: De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, ik sluit mij in de eerste plaats aan bij de vraag van mevrouw Eeckhout. De voorliggende nota maakt duidelijk dat alternatieve financiering, zoals we waarschijnlijk al wisten, een veel ruimer gegeven is dan de recente PPS-constructies waaraan we hier vooral dachten.

De heer Peumans zegt dat het zou interessant zijn om, zoals de beleidsbrief het aankondigt, een opvolging van PPS te krijgen. Ik wil mij hier vooral aansluiten bij mevrouw Eeckhout: het zou interessant zijn dat de Vlaamse Regering de totale opvolging krijgt van alle alternatieve financieringsmechanismen, waarvan sommige al tamelijk oud zijn en andere vrij recent.

Het is belangrijk dat helemaal in kaart te brengen. Dat is toch wel de verdienste van de SERV, en een beetje onze tekortkoming. Op dat punt sluit ik mij aan bij de heer

Tavernier. Wij hebben als commissie onvoldoende telkens opnieuw gewezen op de andere, voor ons blijvend ondoorzichtige, financieringsmechanismen. Ik bedoel niet dat ze bewust ondoorzichtig zijn, maar het gaat om zoveel verschillende constructies, doelstellingen en benaderingen. En ook om verschillende vormen van financiering want, mijnheer Peumans, alternatieve financiering wil niet sowieso zeggen dat het gaat om een financiering met een privépartner, zoals de PPS-constructie er een is. Er zijn ook andere alternatieve financieringen, waar de overheid alleen of zo goed als alleen voor de inbreng zorgt.

Ik vind wel, mijnheer Tavernier, dat het wat onterecht is om te zeggen dat dit vragen zijn vanuit de meerderheid. Uit de vragen en discussies van de voorbije drie jaar, ook over PPS, bleek altijd, ook bij de meerderheid, een gezonde bezorgdheid om blijvend zicht te krijgen op alle alternatieve financieringsmechanismen die in Vlaanderen bestaan en op de budgettaire consequenties op lange termijn. Ik sluit me aan bij mevrouw Eeckhout in die zin dat het inderdaad interessant zou zijn om ruimer dan aangekondigd in de beleidsbrief PPS, telkens een opvolging te krijgen van de alternatieve financiering in Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Vanackere heeft het woord.

De heer Steven Vanackere: Er wordt terecht gewezen op de noodzaak aan grotere transparantie. Het is echter, zoals ook het Rekenhof reeds heeft aangetoond, niet alleen een kwestie van transparantie. Het gaat ook om respect voor het beginsel dat het het parlement is dat de regering machtigt om bepaalde uitgaven op te starten. Dat blijft zo, zelfs bij de grootste transparantie waarbij elke betrokkene op de hoogte is van elke constructie. We moeten zo veel mogelijk aanleunen bij het principe dat overheidsgeld wordt uitgegeven op basis van een voorafgaande machtiging door het parlement.

De voorzitter: Minister-president Letermé heeft het woord.

Minister-president Yves Letermé: Mijnheer de voorzitter, ik wil van de gelegenheid gebruik maken om het beroep op alternatieve financiering, waaronder ook PPS, in zijn context te plaatsen.

De Vlaamse Regering heeft de ambitie om te investeren in de toekomst, en meer bepaald voor de onroerende investeringen een grote achterstand in te halen. In de jaren ‘80 en ‘90 is er gesaneerd in de openbare financiën. Dit kunnen we echter niet volhouden. Vroeg of laat moet er opnieuw worden geïnvesteerd om de toekomst niet al te veel te bezwaren. Het is dan ook onze ambitie een investeringsregering te zijn. In het Stabiliteitspact en het convergentieprogramma is reeds verwezen naar het verbod op het aangaan van normale leningen.

Ik ben bijzonder blij dat de SERV na enige tijd ook erkent dat deze Vlaamse Regering een investeringsregering is. Tot zes maanden geleden lazen we in documenten van de SERV dat daar niets van te zien was. De SERV oordeelde daarbij alleen over de reguliere kredieten. Nu houdt de SERV ook rekening met de kredieten uit alternatieve financiering.

We hebben een begroting van 20 miljard euro ontvangsten en uitgaven, met een overschot. We hebben een bruto regionaal product dat wellicht rond de 200 miljard euro ligt. We hopen binnenkort, na besprekingen met een aantal landgenoten, iets meer impact te hebben op de fiscale capaciteit. Op dit moment bedragen de investeringen die alternatief worden gefinancierd, de BAM buiten beschouwing gelaten, 4,1 miljard euro.

Het verschil waarnaar mevrouw Eeckhout en de SERV verwijzen, tussen het bedrag dat minister Van Mechelen heeft genoemd en het bedrag dat ik in mijn beleidsbrief heb genoemd, heeft vooral te maken met een verschillend bedrag in de sector Welzijn. Ik hield in mijn beleidsbrief alleen rekening met de 60 percent uit de VIPA-reglementering. Bij minister Van Mechelen wordt het volledige bedrag van de aldus gefinancierde werken in oenschouwen genomen.

Tot slot nog een laatste inleidende beschouwing. Ik denk dat het belangrijk is dat we er, na jaren proberen, in geslaagd zijn om een alternatieve financiering te hanteren conform de ESR-methode. We hebben daar gedurende anderhalf à twee jaar keihard aan gewerkt met het Kenniscentrum PPS en een werkgroep onder leiding van mijn kabinetschef, Hans D'Hondt. Na vele contacten zijn we erin geslaagd om verschillende systemen voor te leggen die na de ESR-toets, het akkoord kregen van het INR (Instituut voor de Nationale Rekeningen) en de Europese Commissie. Het gaat om verschillende technieken en dat is goed. Op die manier kan maatwerk worden geleverd. Ik geef wel toe dat dit de transparantie van het geheel niet noodzakelijkerwijs eenvoudiger maakt.

Mijnheer Van Rompuy, wat het crowding-out effect betreft, is het wel degelijk de bedoeling om via alternatieve financiering de achterstand in te halen en de wachtlijst weg te werken. Het is de bedoeling om in de reguliere begroting de investeringskredieten op peil te houden om te vermijden dat een nieuwe achterstand wordt gecreëerd. In de sector Welzijn heeft de aard van het instrument dat wij hanteren tot gevolg dat we alles op die manier kunnen financieren, dus niet alleen het wegwerken van de wachtlijsten maar ook nieuwe projecten. De plafonnering bestaat dan alleen nog in het globale bedrag van 1 miljard euro en in het geplafonneerd bedrag van beschikbaarheidsvergoeding dat in de begroting van minister Vervotte terug te vinden is.

Ik ben bereid om te zorgen voor een zo groot mogelijke transparantie. Ik ga er ook mee akkoord om het SERV-

rapport als gespreksbasis te gebruiken, ook voor het debat in deze commissie. Ik stel wel voor dat onze medewerkers en de SERV-medewerkers elkaar vooraf al eens ontmoeten om evidente misverstanden en tegenstrijdigheden uit te klaren. Zo kunnen we sneller tot de essentie van de zaak komen.

Ik ben uiteraard bereid om het Kenniscentrum PPS de opdracht te geven om jaarlijks, te beginnen vanaf het najaar 2007, een voortgangsrapport op te maken dat publiek beschikbaar is. Het duurt tot het najaar 2007 duren vooraleer we over concrete gegevens uit de markt kunnen beschikken.

De Vlaamse Regering kent aan elke betrokken minister een enveloppe toe waarmee ze beschikbaarheidsvergoedingen moeten betalen voor de PPS-projecten. Indien blijkt dat die enveloppe na aanbesteding ontoereikend is, moet de investeringswaarde van het project proportioneel worden verminderd.

Er is een website voor alle Vlaamse PPS-projecten die worden aanbesteed. Daarvoor moeten verder projectmonitoringfiches ter beschikking worden gesteld met aanduiding van de stand van zaken van het project. Zo willen we een maximale transparantie garanderen. Ik raad iedereen aan de website van het Kenniscentrum te raadplegen, want daarop staat reeds informatie ter zake.

Er werd gevraagd naar de financiële en budgettaire impactanalyse van de PPS-projecten op de Vlaamse begroting, naar de prognoses ter zake, naar de impact op de reguliere begroting en het crowding-out effect, en dat zowel voor wat de eenmalige kosten als voor wat de recurrente kosten betreft, en naar rapportage van andere alternatieve financieringstechnieken die nog in de steigers staan, bijvoorbeeld op het vlak van sport en van CultuurInvest. Ik verwijs hiervoor naar de normale rapportering van de regering over de begroting, de begrotingsaanpassing en de meerjarenbegroting.

Ik ben dus graag bereid om in te gaan op de vraag naar een algemene discussie op basis van het rapport van de SERV. Ik stel voor om voorafgaandelijk een aantal technische aspecten met de SERV te bekijken zodat we niet te lang moeten blijven stilstaan bij elementen die enkel te maken hebben met misverstanden. Ik ben ook bereid om via het Kenniscentrum PPS een voortgangsrapport op te stellen dat tijdens de begrotingsbesprekingen aan bod kan komen. Via de projectmonitoringfiches, die voor iedereen op een transparante wijze raadpleegbaar zijn, kunnen we toegang verlenen tot de informatie met betrekking tot de verschillende stadia van de projecten. Op een aantal projecten en technieken van onder meer CultuurInvest en sport moeten we wellicht nog wat wachten. Ik verwijs ter zake naar de normale rapportering van de regering over de begroting en de meerjarenbegroting.

Mijnheer Vanackere, ik ga niet in detail in op het elementje waarover u een vraag stelde. Uiteraard heb ik alle waardering voor de mensen van het Rekenhof, maar over de precieze inhoud van de noodzakelijke machtiging moeten we eens een debat voeren. We kunnen de vergelijking maken met het aangaan van leningen door de Belgische overheid vroeger. Het is juist dat het verrichten van uitgaven lastens de begroting, normaal gebeurt op basis van een machtiging van het parlement. Dit geldt in de eerste plaats in het licht van de jaarlijkse begrotingsopmaak. De elementen die nu voorliggen, gaan verder dan die jaarlijkse begrotingsopmaak en de impact ervan op jaarbasis wordt, uiteraard via de beschikbaarheidsvergoeding, opgenomen in de begrotingsdocumenten, zowel voor het jaar waarvoor de machtiging wordt gevraagd voor wat de uitgaven betreft, als voor de meerjarenbegroting die eraan wordt toegevoegd. Het debat over de precieze draagwijdte van de noodzakelijke machtiging, wil ik gerust op een ander moment voeren.

De voorzitter: Mevrouw Eeckhout heeft het woord.

Mevrouw Hilde Eeckhout: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, ik dank u voor uw antwoord. Het doet me plezier dat u de werking van het Kenniscentrum PPS jaarlijks in de deze commissie wilt komen bespreken.

U verwees naar de enveloppes en u hebt uitgelegd dat het bedrag van de investeringen eventueel moet worden verminderd. Ik merk op dat dit enkel geldt voor PPS-projecten waarin sprake is van een beschikbaarheidsvergoeding. Er bestaan ook PPS-constructies of gewone participaties van de Vlaamse overheid in PPS-projecten. Die zijn ook heel belangrijk. Ik zou graag hebben dat ze ook worden opgenomen in de globale behandeling. Het is zeker duidelijk, ook al dient het enkel voor de inhaalbeweging, dat de achterstand zal worden weggewerkt.

De PPS-constructies of de alternatieve financieringen worden steeds belangrijker. Ze maken al een derde van de totale investeringen uit. De informatie die we er totnogtoe over hebben gekregen, was toch wel te summier. Ik krijg geen zicht op de volledige raming van de budgettaire impact noch op de rendabiliteit noch op de kostenefficiëntie ten opzichte van de reguliere financiering. Ik dring dus nogmaals aan op meer informatie. Als we over meer informatie beschikken, zullen we met een geruster gemoed kunnen instemmen met de vele projecten die op stapel staan. Een evaluatie van die projecten is ook heel belangrijk. U verwijst naar de gewone begrotingsbespreking in de commissies, maar het volstaat niet om hier te verneemen dat er heel veel investeringen gebeuren. We zouden van u toch wat meer informatie moeten krijgen. Ik dring echt heel sterk aan op een gedetailleerde behandeling van dit dossier in de commissie.

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

De heer Eric Van Rompuy: Mijnheer de minister-president, ik dank u voor uw antwoord. De SERV erkent nu dat alternatieve financiering resultaten begint op te leveren. Uit het rapport blijkt dat er tussen 2000 en 2004 – wat alternatieve financiering betreft – sprake was van een bedrag van 959 miljoen euro, dus minder dan 1 miljard euro. Tussen 2005 en 2009 zal dat bedrag meer dan 5 miljard euro zijn. Dat is dus een vervijfvoudiging.

We mogen het zo niet meer definiëren, maar in oude termen is er opnieuw sprake van een “buitengewone dienst”. In hun studie zeggen onze inspecteurs van Financiën, de heren Coosemans en Stienlet, dat het verloren gaan van de toezichtsmogelijkheid, vooral wanneer er sprake is van het uitvoeren van opdrachten via special purpose vehicles, gewenning zal vragen. Ik citeer hen: “De leercurve die in de realisatie van de eerste Vlaamse projecten zit, zal wellicht stof bieden om, indien nodig, toezichtsprocedures op te zetten die de voordelen van de PPS-formules niet ongedaan maken, maar de transparantie, aan de andere kant, van een behoorlijk openbaar bestuur blijven garanderen.” Dat lijkt me de conclusie die we ook moeten trekken. Het is noodzakelijk dat we op die wijze werken, maar er is sprake van een leercurve. In de komende jaren zullen die projecten operationeel worden, hoewel het totale investeringsvolume voor 2006 nog niet is toegenomen.

Die projecten zelf werken innovatief met managementtechnieken, productiemethodes, dienstverleningsconcepten, contracten en selectieprocedures. De inspecteurs zeggen ook dat de PPS-techniek er niet toe mag leiden dat op een arbitraire wijze wordt beslist over toewijzingen en prijzen worden bepaald die de toets van een open en gezonde mededinging niet kunnen doorstaan. Het zal van de instanties een hoge mate van alertheid vergen om te allen tijde de onderhandelingen, die thans via een competitieve dialoog kunnen beginnen, te voeren en te volgen vanuit een public-servicereflex, aldus de inspecteurs. Er is sprake van machtigingen. Ik verwijs naar de discussie met het Rekenhof hier, dat opmerkte dat er geen limiet is. Aan de ene kant is er de beschikbaarheidsvergoeding of de gebruiksvergoeding, maar aan de andere kant is er het project op zich. Soms is de overheid de enige aandeelhouder van die vennootschappen. Vroeger was het de overheid die aanbestedingen deed. Nu zijn het die vennootschappen die aanbestedingen doen, met alle mogelijke implicaties voor de kosten-batenanalyse. De vraag is dan of het al dan niet goedkoper wordt gedaan dan als dit zou gebeuren in een reguliere begroting.

Dat is wat hier wordt gezegd: “De PPS-formule heeft het voordeel dat ze tot economische duidelijkheid kan leiden.” Er is sprake van het aanbieden van een dienst met een duidelijk overeengekomen prijs. Men onderhandelt immers over die contracten. We lezen echter ook: “Maar het vraagt een aangepast analytisch boek-

houdstelsysteem bij de overheid om de exacte kostprijs van een en ander te kunnen meten, en in te schatten of dit een meerwaarde heeft ten opzichte van het zelf aanbieden, via de klassieke weg.” Vroeger gebeurden investeringen via de reguliere begroting en aanbestedingen. Nu zijn er echter die nieuwe vehikels, die gericht zijn op bepaalde doelstellingen en waar dus gebruik wordt gemaakt van bepaalde kosten-batenanalyses. We moeten erover waken dat het geheel niet duurder wordt dan als we dit via de normale weg zouden doen. Er kan meer gebeuren dan vroeger, maar dat moet dan gebeuren tegen een te verantwoorden kostprijs voor de overheid. Het parlement moet daar een inzicht in hebben.

Mijnheer de voorzitter, dat zal ook een opdracht zijn voor deze commissie. We kunnen onze verantwoordelijkheid niet afwentelen op de vakcommissies. Het volstaat evenmin om de minister-president eens te interpellieren, die dan met een rapport komt. Er is nu sprake van een buitengewone dienst, die we vroeger niet hadden. We moeten daar op een aangepaste wijze inzicht in en controle over krijgen. Het zijn allemaal special purpose vehicles, allemaal specifieke technieken. *(Opmerkingen)*

Neen, bij Welzijn is dat niet het geval, want daar gaat het over een spreiding van subsidies. Kijken we echter naar het overzicht gemaakt door de heer Stienlet, dan zien we verschillende soorten technieken. Er is de BAM, de missing links, VIA-Invest, de scholen, het masterplan, de luchthaven van Deurne. Telkens gaat het over iets anders. Men moet bijna een specialist zijn om dit goed te kunnen inschatten. Ik stel voor dat dit parlement daar, meer dan vroeger, aandacht voor zou hebben. We bevinden ons in een leerproces. We zijn blij dat dit eindelijk is opgestart. Men heeft er veel over gepraat zonder dat er iets van in huis kwam. Nu is het er, maar we moeten onze controletaak ter zake uitoefenen.

De heer Jan Peumans: Mijnheer de minister-president, heb ik uw uiteenzetting goed begrepen als ik stel dat de BAM geen deel uitmaakt van die volumematige omschrijving? Op bladzijde 11 van uw beleidsbrief is er sprake van de Oosterweelverbinding, die toch een vrij groot onderdeel vormt van het hele BAM-activiteit.

Minister-president Yves Leterme: Het gaat inderdaad over de Oosterweelverbinding, die een groot deel van de BAM uitmaakt.

De heer Jan Peumans: Het gaat over 1,3 miljard euro? Dus er zit toch een stuk van de BAM in.

Dan heb ik nog een suggestie wat het aspect van de risicobeheersing betreft. Mijnheer de minister-president, u stelt een plafond in. Dat heeft men ook gedaan bij de BAM. Alle niet-Oosterweelwerken hebben een plafond van 1,2 miljard euro. Alles wat die grens overschrijdt,

wordt niet meer uitgevoerd. *(Opmerkingen van minister-president Yves Leterme)*

Minister-president Yves Leterme: Bij minister Vervotte gaat het over een normale spreiding in de tijd. Bij de DBFM-formules (Design – Build – Finance – Maintain) van minister Vandenbroucke zijn de wederzijdse verplichtingen zeer duidelijk vast te stellen.

De heer Jan Peumans: Ik neem het voorbeeld van VIA-Invest. Er zijn zes missing links. De huidige raming bedraagt 500 miljoen euro. Voor de noord-zuidverbinding in Limburg werd door de administratie een raming opgesteld. Mijn ervaring met ramingen van de administratie leert me echter dat, als zij zeggen dat het 250 miljoen euro is, we moeten opschrijven dat het 350 miljoen euro zal worden. We hebben dat gezien met een aantal projecten. Betekent dit dat het realiseren van een aantal missing links wegvalt, gezien dat plafond?

Minister-president Yves Leterme: Tenzij er een andersluidende beslissing wordt genomen, betekent dat in de huidige stand van de besluitvorming effectief dat een aantal werken niet zullen worden uitgevoerd.

De heer Jan Peumans: Dat is een heel duidelijke uitspraak.

Hoe zit het met de risicobeheersing in dit verband? Los van het artikel van de heren Stienlet en Coosemans, hebben ook andere inspecteurs kritische opmerkingen, die ik ernstig zou willen nemen. U verwees naar de rol van het Rekenhof. Ik nodig u uit eens alle opmerkingen te bekijken die het Rekenhof tot nu toe over de BAM heeft gemaakt. Dat het Rekenhof nu de BAM-kwestie, maar ook andere dingen mee volgt, is erg nuttig. Ik weet dat het inschakelen van het Rekenhof het voorrecht van het parlement is.

Ik wil echter een suggestie doen. Men gaat uit van het decreet van 8 november 2002 houdende controle op grote infrastructuurprojecten. Daar staat een heel duidelijk voorbeeld in van hoe die rapportage zou kunnen gebeuren. Het gevaar van rapportage is dat projecten verschillend worden voorgesteld. Mocht er echter voor alle vormen van alternatieve financiering, PPS inbegrepen, eenzelfde rapportagestramien worden gebruikt, dan zou dat ook in de tijd te volgen zijn. Dat was een heel duidelijke aanbeveling die het Rekenhof heeft gedaan met betrekking tot de BAM. De BAM rapporteert steeds volgens hetzelfde stramien. Ik sluit me wat dat betreft aan bij de heer Van Rompuy. De rapportage zou kunnen gebeuren door het Kenniscentrum PPS en zou voor alle projecten volgens hetzelfde stramien kunnen gebeuren. Anders kunnen we niet meer volgen.

De voorzitter: Minister-president Leterme heeft het woord.

Minister-president Yves Leterme: Het komt uiteraard het parlement toe om te bepalen hoe en wanneer we ons moeten verantwoorden. Er werden enkele zeer zinvolle suggesties gedaan. In de mate de informatie beschikbaar is, zullen we ze met de daarbij horende commentaar ook leveren.

De voorzitter: De goede verstaander heeft maar een half woord nodig.

De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen: Ik zal een voorbeeld uit het onderwijs nemen. We hebben wel enige controle op de kostprijs. We kunnen de budgettaire consequenties inschatten. De inschatting van de efficiëntie en de doelmatigheid is echter wat anders. Er worden hypothesen vooropgesteld. We weten echter niet of die prognoses realistisch zijn en of het budget volstaat om de doelstellingen te halen. De opvolging van de doelmatigheid en de efficiëntie is essentieel. Het probleem in deze is dat we niet meer kunnen bijsturen als de doelstellingen niet worden gehaald.

Het is belangrijk dat de doelmatigheid en de efficiëntie op de een of andere manier zichtbaar wordt in de rapportage, zodat we de zaak kunnen opvolgen.

De voorzitter: De heer Tavernier heeft het woord.

De heer Jef Tavernier: Mijnheer de voorzitter, op welke manier kunnen we het Rekenhof in de toekomst inschakelen op het moment dat de regering een constructie opzet of voorstelt? Bij de bespreking van de beleidsbrief heb ik die opmerking al gemaakt. Naar aanleiding van het rapport van de SERV moeten we nagaan hoe we de instrumenten aanwenden en gebruiken.

De voorzitter: Ik stel voor om op die vraag in te gaan tijdens de regeling van de werkzaamheden. Er zijn al antwoorden gegeven. Ook de regering zal nog antwoorden geven. Daarnaast moet ook het parlement zijn verantwoordelijkheid nemen.

Minister-president Yves Leterme: Mijnheer Tavernier, het is wel belangrijk dat wordt gewerkt binnen de wettelijk bepaalde opdracht. De opdracht van het Rekenhof is niet dezelfde als die van de Inspectie van Financiën.

De heer Jef Tavernier: De Inspectie van Financiën is inderdaad het instrument dat werkt binnen de uitvoerende macht en het Rekenhof binnen het parlement. We moeten nagaan of er geen aanpassingen nodig zijn in functie van de evolutie van begrotingstechnieken. We moeten ons afvragen of er geen beperking of uitbreiding nodig is. We moeten daar toch zicht op hebben.

De voorzitter: Deze commissie is niet bevoegd als we bijkomende bevoegdheden zouden willen geven aan het

Rekenhof. Ik wil op alle vragen ingaan, maar een dergelijke beslissing kunnen we hier niet nemen. We kunnen wel een unaniem ondersteunde aanbeveling doen. De uitvoering ervan is een andere zaak.

Het incident is gesloten.
